

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

III. De Jure Positivo, ejúsque à Naturali Differentia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

Patet ratio, cur in dubitandi ratione allegata venditio & nuptiæ Jure Naturali illicitæ quidem, non tamen invalidæ sint; quia nec in vendente & nubente consideratur potestas, aut voluntas; cum ille rei dominium, iste jus in corpus suum in alium non transtulerint: neque intrinsicæ malitiæ perpetua sit; cum, licet excessus pretii restituendi & à debiti conjugalis exactione abstinendi obligatio duret; turpitudine tamen non perseveret in retentione pretii iusti rei venditæ, neque reperitur in debiti exactione.

ARTICULUS III.

De Jure Positivo, ejusque differentia à Naturali.

SUMMARIUM.

26. Juri Positivi natura.
27. Differentia inter præcepta Juri Negativa & Affirmativa.
28. Jus Naturale obligat ex ipsa natura rei:
29. Positivum ex libera voluntate Superioris.
30. Naturalis sunt prima & generalia Morum principia:
31. Et ex his etiam evidenter deductæ conclusiones:
32. Quas aliqui perperam tribuunt Juri Genium.
33. Positivum Jus varium: Naturale semper & ubique idem,
34. Et Immutabile est;
35. Etiam quoad particularia præcepta:
36. Nisi objecti mutentur circumstantiæ,
37. Vel solummodo Permissivum sit.

Jus Positivum, quod aliqui *Positivum* 26. vocant apud Connamum *Lib. 1. Comment. cap. 8* sic dicitur, quod ultra ea, quæ Jus Naturale præcipit vel prohibet, aliquid ponat: estque, quod procedit ac pendet à libera voluntate superioris, scilicet Domini Dei vel hominis, aliquid præcipientis, prohibentis vel permittentis, Suarez *Lib. 1. de LL. cap. 3. n. 13.* & Molina *Tract. I. de L. & l. disp. 4. n. 2.*

Ejus & Naturalis etiam Juri præcepta quædam Negativa, prohibentia id, 27. quod est malum, vel intrinsicè five ex natura ipsius rei vel actionis, ut blasphemia, mendacium, perjurium: vel saltem extrinsicè ob legitimi superioris prohibitionem, ut comestio de ligno Scientiæ boni & mali Genes. *cap. 2. v. 17.* vel carni in Quadragesima: Alia verò Affirmativa sunt, præcipientia id, quod bonum & honestum est, vel ex natura rei five actus præcepti, ut est colere Deum, honorare parentes: vel extrinsicè five ex voluntate superioris, ut est observatio Festorum ac Jejuniorum, Confessio annua & Communio Paschalis. Inter quæ præcepta ea differentia est; quod illa sive Negativa *Semper* & *Pro semper* obligent, & impleri valeant per solam actus prohibiti omissionem & voluntatem illum omittendi. Ista verò sive Affirmativa, & si etiã *semper*, non tamen obligent *Pro semper*, sed pro iis tantum circumstantiis & occasionib⁹, in quib⁹ actus præcepti omisio est mala: & per actum positivum, fere ab implendi voluntate distinctum implentur, cit. Suarez *Lib. 2. cap. 13. n. 4.*

Inter ipsa autem jura Naturale & Positivum à Doctoribus fere omnibus receptæ & notatu dignæ sunt tres differentiæ celebriores.

Prima est, quod Naturale obliget ex ipsa natura rei præceptæ, in qua honestatem: vel 28.

tem: vel prohibita, in qua inhonestatem ac turpitudinem supponit: Positivum autem ex libera Superioris voluntate, quæ facit esse malum, quod prohibet; & quod præcipit, necessarium vel honestum reddit. Unde tritum in Scholis pronuntiatum test, Lege sive Jure Naturali præcepta vel prohibita, ideo præcipi vel prohiberi, quia bona sunt vel mala: præcepta autem vel prohibita Lege sive Jure solum Positivo? mala vel bona esse; quia prohibita sunt vel præcepta, *cit.* Suarez *cap. 7. n. 1.*

30. Dubium hic & controversia inter DD. celebris est, an omne, quod est intrinsecè honestum aut ita inhonestum, materia sit Juris naturalis; sunt enim ex ICT is fati multi & nonnulli etiã TT. qui à Naturali Jure descendere existiment, sola prima & generalia principia, per se & immediatè nota ex ipsa terminorum apprehensione, ut *Bonum faciendum, malum declinandum, non faciendum alteri, quod sibi quis fieri nolit*: præcepta verò particularia & quæ intrinsecè bona malæ esse ex ejusmodi principiis per discursum etiã evidentem deducitur, non ad Naturale, sed ad Gentium Jus pertinere; quòd istius Juris præcepta sint, Deum colere, patriæ & parentibus parere, *l. Veluti 2. ff. de J. & J. reddere depositum, l. Bona fides 31. pr. ff. Depositi*: idemque jus vim vi repellere permittat. *l. Ut vim 3. ff. de I. & I.* quæ omnia cum ex principiis illis evidenter deducantur, & ad jus Gentium pertinere ex *ll. cit.* exploratum sit, idem pronuntiandũ erit de cæteris, quæ ex primis illis ac generalibus principiis moralibus per evidentem discursum inferuntur; ne jus Gentium confundatur cum Naturali, vel istius solum portio esse dicatur.

31. Nihilominus, sicut prima illa ac generalia, sic particularia quoque principia, ut in Decalogo præceptus Dei cultus & parentũ

veneratio, eodemque prohibitum homicidium, furtum, adulterium & similia sunt; & quæ ex principiis illis per discursum evidenter deducuntur, ut quibus mendacium, fornicatio simplex, usuræ lucratoris &c. prohibentur, Naturalis Juris præcepta esse, cum S. Thoma *1. 2. q. 100. art. 1. &c.* Turcremata *in can. Jus autem 6. dist. 1.* Covarruvia *in Reg. Peccatum p. 2. §. 11. n. 4.* & alii defendunt *cit.* Suarez *cap. 7. n. 4.* & Salas *disp. 5. de LL. n. 8. concl. 2.* Ratio est partim; quòd non ideo bona malæ sint; quia sunt prohibita vel præcepta: Sed præcepta vel prohibita sunt, quia bona malæ, honesta sunt vel inhonestas: eaque propter bonitatem honestatèque, malitiam inhonestatèque intrinsecam faciendæ vel omittendæ, secluso omni aliò jure, dicitur ipsum lumen & ratio naturalis: partim verò; quia eò ipsò, quòd prima & generalia illa, etiam particularia ex ipsis evidenter deducta præcepta moralia naturalis esse juris, est necesse; cum particularia insint generalibus: & per discursum evidentem deducta comprehendantur ijs, ex quibus ita deducta sunt; ut, qui præcipit aut prohibet illa, ista quoque præcipere vel prohibere intelligatur; quia genus omnes species sub se contentas: & id, ex quo aliquid deducitur, deductum includit, *l. Semper 147. ff. de Reg. jur.*

32. Neque hanc de particularibus & evidenter illatis præceptis moralibus sententiam convellunt ex legalibus sanctionibus allegata & Gentium Juri attributa exempla hujusmodi præceptorum; cum enim ista ab omnibus observanda dicitur homini connatum & singulorum cordibus à Naturæ conditore Deo inscriptum Lumen rationis, revera sunt Juris Naturalis: & *ll. cit.* referuntur ad jus Gentium, quod ICTi vocant Primævum Antiquum & cum humano genere proditum *l. 1. pr. ff. de Ad-*

Adquir. rer. dom. licet reipſa ſit Jus Naturale: & Gentium jus ideo ſolum dicitur; quòd *ed omnes gentes utantur*, ut ſe ipſum explicat Imperator §. 1. *Inſtit. de J. N. G. & C.* Suarez *cit. lib. 2. cap. 19. n. 1.* & Vallenf. *Jur. Canon. Proem. §. 5. n. 5.*

33. Secunda inter Naturale & Poſitivum Jus differentia eſt, quòd iſtud multiplex variumque ſit, pro locorum temporumque varietate: Illud autem ſive Naturale, licet pluribus præceptis etiam ipſum conſtet, vnum tamen idemque ſit in omnibus hominibus, ubique & ſemper, ex mente Ariſtotelis §. *Ethic. cap. 7.* & D. Thomæ 1. 2. q. 94. art. 4. & Imp. §. *Sed Naturalia* 11. *Inſtit. Rubr. cit.*

Neque obſtat; quòd furtum olim iniquum reputatum non fuerit apud Germanos, teſte Cæſare *Lib. 6. de Bello Gall.* & adulteria à Lycurgo permiffa fuiſſe, perhibeat Plutarch. *in eius Vita*: quæ tamen Jure naturali vetita Alii cenſent. Non, inquam, hoc obſtat; quia, ut præmittam; quòd hæc delicta potiùs tolerata, quàm habita pro licitis & probata fuiſſe, credibile ſit, Jus Naturale, licet in actu ſecundo, ſive quoad actualem notiã particularium præceptorum aliquãter diverſum, aut non integrum in omnibus fuerit, unum tamen idemque ſemper eſt in actu primo & quoad prima & univerſaliſſima principia: quæ ex hominum cordibus aboleri & omnino ignorari non poſſe, cum laudato Doctore Angelico *art. 6.* tradit *cit.* Suarez *cap. 8. à n. 6.*

34. Tertia, quòd Jus Poſitivum ex legiſlatoris voluntate, manentibus iſdem circumſtantiis, mutari ejusque obligatio omnino tolli poſſit, *arg. c. Omnis 1. de R. I.* Contra præcepta & obligationes Juris Naturalis ex ſua natura imutabilia ſunt, non ſolum quoad prima & univerſaliſſima ejus principia, quòd bonum fa-

ciendum, à malo declinandum, proximus non lædendus ſit: ſed etiam quoad particularia & ex primis illis per evidentem diſcurſum illata: ſcilicet non blaſphemandum, non peierandum, non mentendum &c. ut ex Gentilibus Ariſtoteles *cap. 7. cit.* Cicero *de LL. lib. 1. §. 2.* agnoverunt, & poſt Imperatorem §. *Sed naturalia cit.* S. Thomas *cit. q. 94. art. 4. §. q. 100. art. 8.* eumque ſecuti cæteri TT, magno conſenſu tradunt.

Sed, licet hæc ita ſint, contrarium 35. tamen quoad præcepta particularia ſuaderi primò occuſu videtur Authoritate ejusdem Philoſophi & Angelici Doctoris: quorum ille juſtum naturale aliquando mutationi obnoxium aſſerit *cap. 7. cit.* iſte verò, ſicut nullum in primis principiis, ſic aliquam mutationem agnoſcit, in præceptis Legis Naturalis particularibus *q. cit. art. 5.* Neque id immerito; cum Jure naturali omnes liberi naſcantur, *l. Manumiffiones 4. V. Que res. ff. de I. & I. §. Sed jus quidem 2. ad finem Inſtit. de J. N. G. & C.* & tamen ſervitus cum tempore ſit introducta: ejuſque præcepta de re aliena invito dominò non retinenda, reddendo depoſito, ſecreti fide ſervanda, licitè violentur iſs caſibus, quibus res aliena eſt præſcripta, Reipublicæ damnum incurreretur depoſiti redditione, aut ſecreti violatione evitaretur: & præcepta de non occidendo vel matrimonio cum matre aut filia non contrahendo, quæ naturalia ſunt, obligare deſinant iſs caſibus, quibus ad propriam & inculpam defenſionem occiſio, aut cum matre filiaque matrimonium ad humani generis conſervationem neceſſaria forent, Sanchez *Lib. 7. de Matrim. diſp. 51 n. 7.*

Sed, quamcunque veri ſpeciem hæc 36. Objectio præferat, tamen neque allegatæ iſtantiæ Jus Naturale quoad ulla, etiam particularia præcepta, obnoxium muta-

mutationi, neque assertiones illæ Philosophum aut D. Aquinatem varios sibi que contrarios esse persuadent; quia mutatio, quam isti agnoverunt, & illæ evincunt, non est circa ipsum jus Naturale aut aliquod ejus præceptum: sed solummodo circa ejus materiam sive præcepti objectum: quod cum una circumstantia conjunctum prohibetur: sine ea vel cum alia circumstantia conjunctum, permiffum illo jure semper fuit. Declaratur hoc in allatis instantiis sive exemplis; sic enim homo libertatem à natura accepit, retinendam: nisi justo bellò captus, cum posset interfici, servetur, vel nascatur ex ancilla, vel cum viginti annis major ad pretium participandum se venditari patiatur, *l. Servorum 5. §. 1. ff. de Statu hom. §. Servi 3. & 4. Instit. de Jure person.* Sic alienam rem retineri vetuit invito, & petenti domino depositum reddi & secretum servari præcepit pro circumstantiis, quibus rei illius dominium autoritate legis per viam præscriptionis non acquisitum: vel depositi v. g. gladij restitutioni non obstaret, vel secreti manifestationem non exposceret salus Reipublicæ. Sic ejusdem juris præceptum, de non occidendo vel matrimonio cum filia aut matre non contrahendo, se nunquam extendit ad circumstantias, & casum, quò cædes fit Autoritate publica, vel ad sui vel alterius innocentis defensionem necessariam est, vel ejusmodi matrimonio impediri posset humani generis extinctio, aliàs fecutura, ut rem hanc cum *cit. Suarez cap. 13. à n. 5. & Molina cit. disp. 4. à n. 4.* explicat Pirrhing in *Jur. Canon. Proœm. §. 3. à n. 3.*

37. Neque etiam cum sic stabilita Juris Naturalis firmitate pugnat; quòd eò permittantur multa, v. g. variorum ciborum in Veteri, & in Novo Testamento carniùm comestio in Quadragesima, aut

Veneris ac Sabbathi diebus: quæ tamen; Positivo jure prohibente, permiffa esse desierunt: & Naturali jure præcepta sit observatio impletioque votorum ac juramentorum, quorum obligatio Apostolicâ dispensatione relaxatur. Non, inquam, etiam hæc cum firmitate illa pugnant; quia imprimis carniùm & similiùm ciborum comestionem aliàsque actiones ex se indifferentes naturale Jus non permiffit ita, ut vetaret prohiberi: Sed ijs tantùm circumstantiis permiffit, quibus Positivâ Lege, & Divinâ aut ab hac derivatâ humanâ potestate non prohiberentur; ac proinde hujusmodi prohibitione superveniente licitæ esse desinunt, salvo nullâque sui parte variatò jure Naturali. Deinde; quia humana potestas, cum votum vel juramentum relaxare videtur, sæpe solummodo declarat, eorum obligationem ex voventis intentione ad hunc vel illum casum non extendi, *Suarez cit. Lib. 2. cap. 16. n. 6.* Demum; quia cum voti & juramenti obligatio verè relaxatur, iterum obligatio non tollitur directè; ut voti vel juramenti, sive Deo simpliciter vel cum juramento factæ promissionis acceptance perseverante, ejus implendæ obligatio cesset: sed solummodo indirectè, debitum, ejusmodi promissionis erga Deum contractum, accepta ab isto potestate ejusque nomine remittendo, fere sicut in humanis rebus à supremo aliòve Officiali Regis vel Principis debita, accepta ab isto potestate ejusque nomine remitti quandoque solent: cujusmodi remissionis facta, sicut Regi & Principi, sic etiam Deo debitum cessat: etsi perseveret lex sive jus Naturale, cuique quod suum, eique debitum est, tribuendum, & vota Domino reddenda dictans, *Lefsius Lib. 2. de I. & T. cap. 14. n. 99. Suarez de Voto lib. 6. cap. 9. n. 15. & Pontius Lib. 8. de Matrim. cap. 2. n. 3.*

ARTI-